

Kemoterapi Alan Kanser Hastalarında Stres Yaratan Durumlar ve Stresle Baş Etme Stratejileri

Zuhal SERBEST¹, Serap SAYAR²

¹Necmettin Erbakan Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi Hastanesi Tıbbi Onkoloji Kliniği

²Kto Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü

Sorumlu Yazar: zuhal.serbest34@gmail.com

Amaç: Bu çalışma kemoterapi alan kanser hastalarında stres oluşturan durumları ve hastaların stresle baş etme stratejilerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel türde bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini Konya'da bir üniversite hastanesinin onkoloji kliniğinde yatan, kanser tanısı almış hastalar oluşturup, araştırmanın örneklemini ise 10 Ekim 2021- 30 Mart 2022 tarihleri arasında onkoloji kliniğinde yatan ve en az bir kür kemoterapi tedavisi alan, G-power analizine göre belirlenmiş 150 hasta oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Sosyodemografik, Klinik Özellikler ve Stres Yaratan Durumlara İlişkin Bilgi Formu" ve 5 alt boyut, 30 maddeden oluşan "Stresle Başa Çıkma Tarzları Ölçeği (SBTÖ)" kullanılmıştır. Veriler SPSS programında, Student's t Test, Mann Whitney-U testi, Tek Yönlü Varyans Analizi, Kruskal Wallis kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan hastaların %62'si erkek, ortalama tanı süreleri 19,55±29,25 aydır. Hastalarda en fazla görülen kanser türü kolorektal kanser olup, tüm hastaların %61'inin kanseri dördüncü evrededir. Hastalarda kemoterapi tedavisinin yan etkilerinden en fazla bulantı-kusma (%47) ve yorgunluğun (%65) stres oluşturduğu belirlenmiştir. Hastalığın uzun süre tedavi gerektirmesi (%48) ve bilinmezlik duygusu (%44) psikososyal olarak stres oluşturan durumlardır. Hastalar en fazla kaygı (%45) ve belirsizlik (%47) yaşadıklarını ifade etmiştir. Hastaların %79'unun stresle baş etmek için namaz kılma, dua etme gibi manevi uygulamalar yaptığı, %70'inin duygu, düşünce ve sorunlarını yakın çevresiyle paylaştığı bulunmuştur. Hastaların kemoterapinin fiziksel yan etkileri ile baş etmek için en çok kullandıkları yöntemler; reçete edilen ilacı almak (%77) ve sağlık kuruluşuna başvurmaktır (%62). Hastalar, SBTÖ alt boyutlarından en fazla kendine güvenli yaklaşımı kullanmışlardır. Hastaların boyun eğici yaklaşım alt boyut puan ortalaması, eğitim durumuna ve yaş gruplarına göre; İyimser yaklaşım alt boyut puan ortalaması tanı süresi, medeni durum ve cinsel sorun yaşama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Fiziksel sorunlar ile baş etmede profesyonel yardım alanların almayanlara göre çaresiz yaklaşım alt boyut puan ortalaması; psikososyal sorunlarla baş etmede dikkatini başka yöne çekme davranışı kullananların kullanmayanlara göre boyun eğici yaklaşım alt boyut puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha düşüktür.

Sonuç ve Öneriler: Bu sonuçlar doğrultusunda, eğitim düzeyi, yaş, medeni durum, tanı süresi stresle başa çıkma tarzları üzerinde etkilidir. 40 yaş altı hastaların, bekarların, eğitim durumu yüksek olanların, tanı aldığı süre 24 aydan az olanların, profesyonel yardım alanların ve dikkati başka yöne çekme tekniği kullananların stresle başa çıkma tarzları puanı yüksek bulunmuştur. Hastaların hemşireler tarafından psikososyal ve psikoedükatörel açıdan desteklenmesi, sosyal destek ve stresle baş etme düzeylerinin belirlenmesi ve güçlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanser, Hemşirelik, Stres, Stresle Baş Etme

Stressful Situations in Cancer Patients Receiving Chemotherapy and Strategies for Coping with Stress

Purpose: This study was performed to determine the stressors of cancer patients receiving chemotherapy and their strategies for coping with stress.

Method: It is a descriptive and cross-sectional study. The study population consisted of patients who were diagnosed with cancer in the oncology clinic of a university hospital in Konya, and the sample of the study was 150 patients who were hospitalized in the oncology clinic between October 10, 2021 and March 30, 2022 and received at least one cure of chemotherapy, determined according to G-power analysis. "Sociodemographic, Clinical and Stress-Creating Situations Information Form" and "Ways of Coping Inventory (WCI)" consisting of 5 sub-dimensions and 30 items were used as data collection tools. Data were analyzed using SPSS program, Student t Test, Mann-Whitney U test, One-way analysis of variance, Kruskal Wallis. **Results:** 62% of the patients participating in the study were male, and the mean diagnosis time was 19.55±29.25 months. It was determined that the most common side effects of chemotherapy treatment were nausea-vomiting (47%) and fatigue (65%). The long-term need for treatment (48%) and the feeling of uncertainty (44%) were psychosocial stressors. The patients stated that they experienced the most anxiety (45%) and uncertainty (47%). It was found that 79% of the patients did spiritual practices such as praying and praying to cope with stress, and 70% shared their feelings, thoughts and problems with their close circles. The patients used the self-confident approach the most among the WCI sub-dimensions. According to the sub-dimension scores of the patients' WCI submissive approach, education level and age

groups;optimistic approach sub-dimension mean score shows a statistically significant difference according to the duration of diagnosis, marital status and sexual problem.The average score of the helpless approach sub-dimension in coping with physical problems compared to those who did not receive professional help;Those who use distraction behavior in coping with psychosocial problems have a lower submissive approach sub-dimension score average than those who don't

Conclusion and Suggestions: In line with these results, education level, age, marital status, duration of diagnosis are effective on coping styles with stress.The score of coping with stress was found to be high in patients under the age of 40, singles, those with a high level of education, those with a diagnosis of less than 24 months, those who receive professional help and those who use distraction techniques cope with stress higher.It is recommended that the patients be supported by nurses in terms of psychosocial and psychoeducational aspects,and their levels of social support and coping with stress should be determined and strengthened.

Keywords: Cancer, Nursing, Stress, Coping with Stress

